

Această broșură destinată părinților apare prin intermediul proiectului *Un start bun în viață pentru copii din mediul rural din Moldova*, realizat de Programul Educațional „Pas cu Pas” cu sprijinul Fundației Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein (LED).

LED LIECHTENSTEIN
DEVELOPMENT
SERVICE

**CITIȚI-I
COPILULUI!**

De ce să le citim copiilor?

Este cunoscut faptul că cititul la o vârstă timpurie contribuie nu doar la alfabetizare, ci, în general, la dezvoltarea multilaterală a copilului. Cititul stimulează gândirea și imaginația copilului. Vorbirea legată de citirea cărților cu poze a fost identificată ca o experiență de importanță majoră – cheia succeselor academice în viitor. Cititul în comun al cărților cu poze ne oferă posibilități largi să-i învățăm pe copii să vorbească și să-i ajutăm să capete deprinderi de a citi și a scrie. Atmosfera creată de cititul în comun – când părinții și copiii interacționează – îi încurajează pe copii să vorbească și le oferă părinților posibilitatea să aplice strategii de învățare, descriind pozele și reacționând la cele spuse de copil.

Lectura stimulează dezvoltarea holistă a copilului:

VORBIREA

GÂNDIREA

IMAGINAȚIA

CREATIVITATEA

Dezvoltarea
SOCIO-EMOȚIONALĂ

Dezvoltarea COGNITIVĂ

Dezvoltarea abilităților de citit-scris începe de la vârsta cea mai fragedă

0 - 2 ani

- Experimentează, producând sunete care imită intonația și ritmul de vorbire al adulților.
- Adoră să asculte cântecelele și versurile cunoscute.
- Cu plăcere se implică în jocuri simple cu verbalizare.
- Manifestă interes față de cărțile cu subiecte cunoscute.
- Imită sunetele produse de animalele din imagini.

2- 3 ani

- Adoră să asculte istorioare, versuri și cântece, să se joace cu degetele de la mâini, să studieze imaginile din cărți.
- Înțeleg că numele lor, scris pe foaie, înseamnă ceva special care se referă anume la ei și la nimeni altul.
- Folosesc cu entuziasm ustensilele de scris.
- Adoră să converseze și să li se răspundă.
- Recunosc litere când le întâlnesc.
- Înțeleg că scrisul este o modalitate de comunicare.
- Adoră să dicteze scrisori și comentarii la proiectele artistice.

4- 5 ani

- Înțeleg că adulții citesc de la stânga la dreapta și de sus în jos.
- Înțeleg că istorioara este cuprinsă în mare măsură în cuvintele tipărite decât în imaginile din carte.
- Pretind că citesc, bazându-se pe imaginile care îi ajută să asocieze anumite cuvinte cu istorioarele preferate.
- Înțeleg că scrisul este folosit pentru comunicare și dispune de o formă specifică și de un sistem de simboluri; recunosc și pot numi unele litere.
- Pot scrie unele litere. Le place să participe la jocurile care implică folosirea cuvintelor scrise și cifrelor.

5- 6 ani

- Recunosc și identifică unele sunete în raport cu literele care le reprezintă.
- Pot citi unele cuvinte pe litere.
- Le place să scrie și să transmită mesajele scrise altor persoane.
- Încearcă să scrie de sine stătător, inventând propria ortografie sau respectând ortografia tradițională.
- Încep să scrie cuvintele pe care le aud.
- Se învață să separe prin spații cuvintele unul de altul.
- Le place să citească anume cărțile preferate, cărți simple cu subiect prezizibil, cărțile scrise de ei înșiși.

Copiii mici adoră vocile umane. Ce poate fi mai minunat decât lectura unei cărți!

Copilul mic și cartea

Cultivarea dragostei pentru carte, istorisirile și scrisul în cadrul diverselor activități cotidiene permit ca deprinderile de citit și scris să se dezvolte în mod firesc.

Sfaturi pentru părinți

- ✦ Citiți-i copilului și el de mic se va face prieten cu cartea, acceptând-o ca o sursă excitantă de lucruri noi și interesante.
- ✦ Citiți-i aceeași carte de mai multe ori - copiilor le place să revină la cartea care le-a plăcut.
- ✦ Distrăți-vă împreună! Copiii care îndrăgesc cărțile învață să citească mai ușor. Lectura poate deveni o activitate deosebită, creând o relație afectivă pe care copilul o va păstra pentru toată viața.
- ✦ Citiți cărți cu cuvinte simple, scrise lizibil și cu imagini viu colorate care să atragă atenția copilului.
- ✦ Arătați-i copilului coperta cărții. Explicați-i cum aceasta anticipează despre ce este cartea.
- ✦ Arătați-i copilului imaginile, indicați cu degetul cuvintele pe care le citiți.
- ✦ Lăsați-l pe copil să atingă imaginile cu mâna, să întoarcă filele. Bebelușii au nevoie de cărți cu file groase care pot fi atinse și „gustate”.
- ✦ Discutați în baza imaginilor. Nu este necesar să citiți cartea ca să povestiți istorioara.
- ✦ „Dați viață” poveștii! Modulați vocea, folosiți mimica și gesturile. Încurajați copilul să imite sunetele pe care le produce un anumit personaj. Vorbiți despre imaginile din carte, puneți-i întrebări de genul “Ce culoare e aceasta?” “Câte pisici sunt pe pagină?” etc.

Descoperim fascinația cuvântului scris

Repetări de cuvinte și poezioare cu rimă

Repetarea unor îmbinări de cuvinte face predictibil conținutul cărții, iar copiii mici sunt foarte curioși să afle ce se va întâmpla în continuare.

Transformați lectura într-o activitate zilnică. Alegeți o poveste în care se repetă fraze hazlii și ritmice sau o poezie cu repetări ale îmbinărilor de cuvinte.

De exemplu, citiți-i povestea „Cei trei purceluși”.

Lupul: „Purcelușule mic și scump, lasă-mă să intru în căsuța ta!”

Purcelușul: „Nici prin gând nu-mi trece”.

Lupul: „Atunci, o să suflu până când îți dărâm casa”.

După ce lupul va sufla peste căsuța primului purceluș, copilul dvs. ar putea să dorească să spună și el îmbinările de cuvinte/frazele care se repetă.

Citiți rar, modulând vocea, gesticulați, lăsând copilul să înțeleagă că apreciați participarea lui.

Puneți întrebări despre poveste. Ce se va întâmpla în continuare? Ce-i aceasta?

Încurajați copiii să pretindă că citesc, în special cărți care conțin repetări ale îmbinărilor de cuvinte și poezii cu rimă. Copiii care adoră lectura vor memoriza unele părți ale istorioarei sau chiar întreg conținutul cărții.

Citiți poezioare scurte, cu repetări de cuvinte ușor de memorizat.

Creați o mică bibliotecă în camera copilului, astfel încât să poată avea acces permanent la cărți.

Descoperim fascinația cuvântului scris

Numele copilului

Utilizați numele copilului pentru a-i trezi interesul față de textul scris.

Scrieți pe o foaie numele copilului.

În timp ce scrieți, numiți cu voce tare literele: “K.A.T.I.N.C.A”

Spuneți-i : “Uite, acesta este numele tău!”

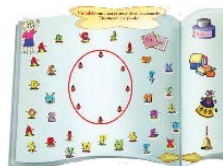
Rugați copilul să deseneze ceva. Arătați-i cum puteți semna lucrarea, scriindu-i mai jos numele. În timp ce scrieți numele copilului, rostiți cu voce tare literele.

Dacă aveți litere magnetice, încercați să formați numele copilului, plasând literele pe o suprafață metalică cum ar fi frigiderul.

Scrieți numele copilului pe o fișă și lipiți-o pe ușa din camera copilului sau într-un alt loc special.

Când sunteți în aer liber, utilizați creta pentru a scrie pe asfalt sau utilizați bețișoare pentru a scrie pe nisipul umed.

Descoperim fascinația cuvântului scris

Lumea cuvintelor

Iată câteva modalități de a crea un mediu bogat în text scris.

Afișați alfabetul într-un loc accesibil pentru copil.

Etichetați obiectele din casă.

Când scrieți lista de cumpărături, o rețetă sau lăsați un bilețel pe masa de bucătărie, explicați-i copilului ce faceți și ce este scris pe foaie.

Lăsați la îndemâna copilului materiale pentru scris, pentru ca el să poată scrie (sau să pretindă că scrie) liste, scrisori și meniuri.

Alcătuți împreună cu copilul cuvinte, utilizând litere magnetice sau alte litere-jucării.

Răsfoiți împreună cu copilul cărți și reviste. Cărțile și revistele cu multe imagini deseori îl ajută să însușească limbajul într-un mod plăcut și distractiv.

Descoperim fascinația cuvântului scris

Confecționarea cărților

Puteți încuraja dragostea copilului pentru citit și scris, ajutându-l să confecționeze propriile cărți.

Împărțiți în jumătate mai multe foi de hârtie, perforați-le la marginea îndoită și treceți prin cele două găuri o panglică sau o sfoară.

Includeți desene sau fotografii ale rudelor, prietenilor, animalelor de casă, jucăriilor, dormitorului, obiectelor preferate, zilelor de naștere sau altor sărbători, bucatelor preferate.

Decupați din reviste și ziare imagini la o anumită temă preferată: mașini, animale, mâncare. Încleiați-le pe foile din carte și scrieți sub ele cu litere de tipar denumirea obiectelor respective.

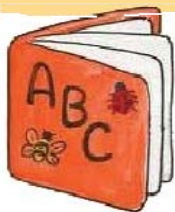
Adunați imagini ale obiectelor de diferită formă. Grupați pe pagină obiectele de aceeași formă. Folosiți aceeași strategie și pentru diferite culori.

Dacă copilul manifestă interes față de scris, ajutați-l să compună o istorioară și scrieți-o. În continuare, copilul poate să ilustreze propria istorioară.

Propuneți-le copiilor o activitate creativă - o carte ilustrată pentru frățiorul sau surioara mai mică.

Ce cărți sunt potrivite pentru diferite vârste și cum să...

Pentru copiii de 0-6 luni alegeți:

- Cărți cu imagini simple și clare, viu colorate
- Cărți cu pagini groase care sunt ușor de întors și rezistente
- Cărți placate cu pânză sau folie de plastic, care sunt ușor de spălat

Pentru copiii de 6-12 luni alegeți:

- Cărți cu pagini din carton sau plastic gros, cu imagini ale altor copii
- Cărți mici cu foi groase care pot fi atinse și „gustate”
- Cărți cu fotografii ale obiectelor cunoscute, de exemplu, ale mingilor sau sticlelor

Pentru copiii de 12-24 luni alegeți:

- Cărți mari cu foi groase care pot fi purtate în brațe prin casă
- Cărți cu imagini ale copiilor în situații cunoscute, de exemplu, copii dormind sau jucându-se
- Cărți de citit înainte de culcare – cărți de noapte bună
- Cărți cu mesaje „Pa-pa” și „Salut”
- Cărți cu numai câteva cuvinte pe fiecare pagină
- Cărți cu poezioare simple sau text previzibil
- Cărți cu animale

Pentru copiii de 2-5 ani alegeți:

- Cărți cu povești
- Cărți despre copii care arată ca ei și se poartă ca ei
- Cărți despre prietenie
- Cărți despre vizita la medic sau despre grădiniță
- Cărți despre frați și surori
- Cărți cu text simplu care poate fi memorizat și citit de copii

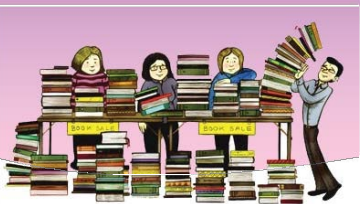

Pentru viitorul succes al copilului în lumea modernă a cunoașterii, cu volumul informațional în creștere rapidă, este absolut necesar ca acesta să fie un cititor competent și analitic.

Ajutați-l, începând cu cea mai fragedă vârstă, să-și dezvolte în acest scop abilitățile și atitudinile de bază necesare:

1. Să citească cu plăcere.
2. Să asculte istorioarele citite cu voce tare.
3. Să citească aceeași carte preferată de foarte multe ori la rând.
4. Să fie înconjurat de cărți, cuvinte și litere.
5. Să înțeleagă că omul citește cu un anumit scop.
6. Să înțeleagă că orice carte conține un subiect.
7. Să înțeleagă că orice carte are început, mijloc și sfârșit.
8. Să observe adulții care citesc cu plăcere cărți, reviste și ziare.
9. Să se aventureze în lumea cuvintelor.
10. Să recunoască cuvintele și semnele.
11. Să citească cuvântul, amintindu-și cum se citește fiecare literă și studiind imaginea alăturată.
12. Să se corecteze singur când greșește.
13. Să facă presupuneri și să le argumenteze.
14. Să folosească cunoștințele și experiența dobândite.
15. Să determine legăturile cauză și efect.
16. Să răspundă la întrebarea: „Cum crezi, ce se va întâmpla mai departe?”.
17. Să povestească istorioarele cu propriile cuvinte.
18. Să observe cu plăcere structurile/modelele repetate.
19. Să „citească printre rânduri” și să determine legăturile: „Acesta este exact ca și...” sau „Totul va deveni lipicios din cauza mierii”.

Părinții întreabă

Este suficient doar să-i citim cartea copilului?

Este important să-i citiți copilului. Totuși, în scopul dezvoltării vorbirii, vă recomandăm să citiți puțin și să ascultați mult! Pentru unii adulți este foarte dificil să se abțină de la citit când au în mână o carte. Din acest motiv, este important să vă controlați, întrucât doar citirea textului nu îi oferă copilului șansa să vorbească. Folosiți strategiile: *Comentează, Întreabă și Răspunde*, adăugând informație suplimentară. Unii copii insistă să li se citească textul, în special dacă este cartea preferată. Puteți să alternați cititul cu discutarea pozelor. De regulă, copiii dau de știre când vor să li se citească și când vor să discute. Din cartea ce conține mult text, i-ați putea citi câteva propoziții, iar apoi să discutați pozele. Ideea de bază este să-i oferiți copilului posibilitatea de a vorbi.

De ce este atât de important ca de la o vârstă cât mai fragedă copiii să aibă acces la cărți și să asculte cum adulții le citesc?

Studiile au demonstrat că copiii, ai căror părinți le-au citit cu voce tare, învață mai ușor să citească, iar expunerea copiilor de vârstă mică la texte tipărite este un element important al dezvoltării abilității de a citi și a scrie.

Care cărți sunt cele mai bune?

Fiecare copil are propriile preferințe. Principalul este să-i fie interesantă cartea. Este bine să aveți la dispoziție mai multe tipuri de cărți cu subiecte și poze diverse: cărți cu multă acțiune, cărți cu un subiect interesant, cărți cu

informații, cărți cu poze simple și cărți cu imagini detaliate, cărți fără cuvinte și cărți cu text simplu. De regulă, cărțile cele mai puțin utile sunt cele cu literele alfabetului sau cu cifre, întrucât acestea nu încurajează discuțiile.

Care este timpul cel mai potrivit pentru lectura cărților?

Cea mai potrivită este perioada liniștită a zilei, când nimic nu vă distrage. Acasă, cel mai potrivit timp este înainte de culcare. La grădiniță, timpul cititului poate deveni o parte obișnuită a programului zilnic, după dejun sau prânz, când copiii sunt gata pentru activități mai liniștite.

Cât timp trebuie să dureze lectura cărții?

Durata acestei activități depinde de interesul copilului, de faptul cum se simte și de ceea ce se întâmplă prin apropiere. S-a constatat că, în general, cel puțin un sfert de oră este durată potrivită pentru astfel de activități.

Ce e de făcut dacă copilul insistă să privească pozele începând cu sfârșitul cărții sau vrea să treacă peste câteva pagini?

Lăsați copilul să decidă. Scopul dumneavoastră este să-l faceți pe copil să vorbească, așa că începeți să vorbiți despre ceea ce îl interesează, chiar dacă îl interesează ultima pagină din carte. Copiilor mai mari ați putea să le sugerați să afle cu ce a început povestea sau ce s-a întâmplat în paginile omise la citit, astfel aducând la cunoștința copiilor informații despre structura cărților.

Ce e de făcut dacă copilul insistă să privească aceeași carte de nenumărate ori?

Lăsați copilul să decidă. Acesta este un fenomen destul de răspândit. Mulți copii mici adoră repetările și învață mai ușor dacă subiectul le este bine cunoscut și previzibil. Studiarea repetată a aceleiași cărți vă oferă posibilități excelente să vorbiți cu copilul.

Ce e de făcut dacă copilul refuză să „citească”?

Nu renunțați chiar dacă copilul nu reacționează la început. În unele cazuri va fi necesar să citiți cartea singur și să vorbiți despre pozele din ea. După ce copilul va cunoaște subiectul, va avea suficiente subiecte de discuție (de exemplu, va face presupuneri despre ceea ce urmează). Dacă copilul nu manifestă interes nici acum, lăsați cartea la o parte și continuați să susțineți dezvoltarea vorbirii lui, antrenându-vă în activitatea inițiată de el.

Ce e de făcut dacă nu avem bani să cumpărăm cărți?

Mergeți la bibliotecile publice. O sursă excelentă sunt ziarele, revistele, reclama pe care o găsim în cutiile poștale sau pe panourile stradale, față de care copilul manifestă interes. De asemenea, puteți confecționa propriile cărți!